

Υγεία και ασφάλεια σε μικρά εργοτάξια¹

Οι κατασκευές είναι μια επικίνδυνη δουλειά. Στον συγκεκριμένο κλάδο σημειώνονται περίπου 13 θάνατοι ανά 100.000 εργαζομένους έναντι πέντε ανά 100.000 εργαζομένους σε όλους τους κλάδους μαζί κατά μέσο όρο². Η εργασία στις κατασκευές εκθέτει επίσης τους εργαζομένους σε ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων υγείας, όπως αμιάντωση, πόνοι στην πλάτη, σύνδρομο δόνησης χεριού - βραχίονα οφειλόμενο στους κραδασμούς και δερματίτιδες από τσιμέντο.

Πριν από την έναρξη των εργασιών στο εργοτάξιο

Τα μέτρα προστασίας της υγείας και της ασφάλειας πρέπει να σχεδιάζονται και να λαμβάνονται ήδη πριν από την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών και να διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια τους αλλά και μετά το πέρας αυτών. Κοστίζει λιγότερο και είναι ευκολότερο να ελεγχθούν οι κίνδυνοι για τους εργαζομένους στις κατασκευές προτού ξεκινήσουν οι σχετικές εργασίες στο εργοτάξιο, π.χ. με τους εξής τρόπους:

- καθιέρωση και εφαρμογή πολιτικής αγορών μηχανημάτων και εξοπλισμού, π.χ. αγορά εργαλείων χαμηλού θορύβου και κραδασμών
- καθορισμός προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας στους όρους για υποβολή προσφορών (συμμόρφωση με την εθνική νομοθεσία ως ελάχιστη προϋπόθεση)
- σχεδιασμός και προγραμματισμός των εργασιών ώστε να ελαχιστοποιείται ο αριθμός των εργαζομένων που θα μπορούσε να τραυματιστεί. Π.χ. εργασίες που συνεπάγονται θόρυβο να προγραμματίζονται κατά τρόπο ώστε να εκτίθενται σε αυτές κατά το δυνατόν οι λιγότεροι εργαζόμενοι
- έναρξη των εργασιών ελέγχου πριν από την προσέλευση στο εργοτάξιο (π.χ., με κατάλληλο προγραμματισμό των εργασιών και φάσεων του έργου, κατάρτιση,
- κατάλληλη εισαγωγική ενημέρωση για το εργοτάξιο, προετοιμασία του χώρου και δραστηριότητες συντήρησης)
- εφαρμογή διαδικασιών αποτελεσματικής διαβούλευσης και συμμετοχής των εργαζομένων σε θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία
- εξασφάλιση κατάρτισης για όλους τους εργαζομένους και τα στελέχη, ώστε να μπορούν να διεκπεραιώνουν τις εργασίες τους χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την υγεία και την ασφάλεια τη δική τους αλλά και των άλλων εργαζομένων.

Διαχείριση του εργοταξίου

Οι εργοδότες και οι επιβλέποντες, πρέπει να συνεργάζονται και να προστατεύουν την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τους εξής τρόπους:

- αποφυγή των κινδύνων για όλους τους εργαζομένους
- αξιολόγηση των κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν
- καταπολέμηση των κινδύνων στην πηγή
- χρήση συλλογικών μέτρων για την προστασία των εργαζομένων
- χρήση ατομικών μέτρων προστασίας όπου δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική δυνατότητα
- καθιέρωση διαδικασιών για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών
- ενημέρωση των εργαζομένων για τους υπάρχοντες κινδύνους και τα μέτρα ελέγχου
- εξασφάλιση της παροχής κατάλληλης κατάρτισης.

Η διαδικασία αξιολόγησης των κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν καλείται εκτίμηση κινδύνου. Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στον προσδιορισμό:

- των πιθανών κινδύνων
- των ατόμων που κινδυνεύουν να τραυματιστούν και της σοβαρότητας του τραυματισμού τους
- των πιθανοτήτων να συμβεί κάποιος τραυματισμός

¹ Πηγή: Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

² Eurostat, Statistics in focus - Population and social conditions,

- των μέτρων που απαιτούται για την εξάλειψη ή την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τους εργαζομένους
- των μέτρων που πρέπει να ληφθούν πρώτα.

Τα μέτρα ελέγχου πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο ώστε να είναι αποτελεσματικά και να πληρούν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας.

Κυριότεροι κίνδυνοι

Υπάρχουν πολλοί κίνδυνοι σε ένα εργοτάξιο, που μπορεί να επιφέρουν θάνατο ή να προκαλέσουν τραυματισμό ή πρόβλημα υγείας, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι κάτωθι:

- πτώση από ύψος
- τροχαίο ατύχημα
- ηλεκτροπληξία
- εγκλωβισμός σε εργασίες εκσκαφών
- χτύπημα από πτώση αντικειμένου
- εισπνοή ινών αμιάντου
- βλάβες της μέσης από τη μετακίνηση υλικού μεγάλου βάρους
- επαφή με επικίνδυνες ουσίες
- απώλεια ακοής από δυνατό θόρυβο.

Διαβούλευση με τους εργαζομένους

Η διαβούλευση με τους εργαζομένους σχετικά με μέτρα ασφάλειας και υγείας δεν απαιτείται μόνο από τη νομοθεσία αλλά είναι και ένας αποτελεσματικός τρόπος να εξασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων στις διαδικασίες διασφάλισης της υγείας και της ασφάλειας και της βελτίωσης αυτών. Η γνώμη των εργαζομένων πρέπει να ζητείται για τα μέτρα ασφάλειας και υγείας, καθώς επίσης και πριν από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών ή προϊόντων.

Κατάλογος ελέγχου

Ο παρών κατάλογος ελέγχου περιλαμβάνει σειρά ερωτήσεων για συνήθεις κινδύνους που εμφανίζονται σε μικρά εργοτάξια. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφετηρία για τον εντοπισμό των κινδύνων, αλλά δεν υποκαθιστά μια πλήρη εκτίμηση, αφού, λόγω του μεγέθους του, δεν μπορεί να καλύψει τους κινδύνους στο σύνολο τους³

Κατάλογος ελέγχου για τη λήψη προληπτικών μέτρων

- ✓ Η αποθήκευση και χρήση των επικίνδυνων ουσιών γίνεται με τον σωστό τρόπο;
 - ✓ Λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη ή τη μείωση της έκθεσης στη σκόνη (π.χ. ξύλου, τσιμέντου, διοξειδίου του πυριτίου);
 - ✓ Υπάρχει αμιάντος στο χώρο εργασίας;
 - ✓ Γίνεται χρήση των κατάλληλων μέσων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) με κράνη και υποδήματα ασφάλειας από όλους τους εργαζομένους;
 - ✓ Υπάρχει τρόπος ελέγχου των κινδύνων χωρίς τη χρήση μέσων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ);
-
- ✓ Χρησιμοποιούν οι εργαζόμενοι τα κατάλληλα ΜΑΠ για τις εργασίες που εκτελούν;
 - ✓ Φέρουν όλες οι εγκαταστάσεις, τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός (καθώς και τα ΜΑΠ) την ένδειξη CE με την κατάλληλη σήμανση;
 - ✓ Υπάρχει περίφραξη του χώρου εργασιών ώστε να αποτρέπεται η είσοδος σε τρίτους;
 - ✓ Έχουν ληφθεί μέτρα για την προστασία του κοινού, όπως π.χ. των διερχομένων κοντά από το χώρο εργασιών;
 - ✓ Διασφαλίζεται ασφαλής προσπέλαση και ασφαλής χώρος εργασίας; (Π.χ. υπάρχει ασφαλής πρόσβαση στις σκαλωσιές;

³ Για τον κατάλογο των ελάχιστων προδιαγραφών ασφάλειας και υγείας σε εργοτάξια, βλέπε οδηγία 92/57/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1992 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια.

- ✓ Υπάρχει κατάλληλη σήμανση (π.χ. οδοί διέλευσης, εξουσιοδοτημένο προσωπικό);
- ✓ Το εργοτάξιο είναι καθαρό, επαρκώς φωτιζόμενο και κατάλληλα διαρρυθμισμένο;
- ✓ Υπάρχουν επαρκείς και κατάλληλοι χώροι διευκολύνσεων (υγιεινής, καθαρισμού, αποδυτηρίων, λήψης γευμάτων) για τους εργαζομένους;
- ✓ Έχουν ληφθεί κατάλληλα μέτρα πυροπροστασίας (π.χ. πυροσβεστήρες, οδοί διαφυγής);
- ✓ Υπάρχουν διευκολύνσεις για την παροχή πρώτων βοηθειών;

- ✓ Είναι εντοπισμένα τα σημεία εγκατάστασης των ηλεκτρικών γραμμών (υπόγειων ή εναέριων) και τα υφιστάμενα συστήματα εργασίας που καθορίζουν τον τρόπο χειρισμού τους;
- ✓ Λαμβάνονται προφυλάξεις που διασφαλίζουν ότι τα ηλεκτρικά συστήματα διατηρούνται σε ασφαλή κατάσταση;
- ✓ Διαχωρίζονται τα οχήματα από τα σημεία εργασίας και διέλευσης των εργαζομένων;
- ✓ Οι χειριστές οχημάτων και μηχανημάτων έχουν την κατάλληλη κατάρτιση και εφόσον απαιτείται, τις προβλεπόμενες άδειες οδήγησης / χειρισμού;
- ✓ Τηρούνται σε καλή κατάσταση οι οδοί διέλευσης;

- ✓ Υπάρχει αρκετός ελεύθερος χώρος γύρω από τα περιφερόμενα οχήματα;
- ✓ Λειτουργούν οι συσκευές ασφαλείας των μηχανημάτων (όπως ηχητική προειδοποίηση, προφυλακτήρες);
- ✓ Έχει γίνει σωστή εγκατάσταση των ανελκυστήρων και αναβατόριων και έχουν ελεγχθεί από αρμόδια πρόσωπα;
- ✓ Γίνεται καλή συντήρηση του εξοπλισμού και των μηχανημάτων για να είναι ασφαλής η χρήση τους;
- ✓ Η εγκατάσταση, μετατροπή και αποσυναρμολόγηση των σκαλωσιών γίνεται από τα κατάλληλα πρόσωπα;

- ✓ Γίνονται περιοδικοί έλεγχοι της κατάστασης των σκαλωσιών, ιδίως μετά από κακές καιρικές συνθήκες (όπως ισχυροί άνεμοι);
- ✓ Λαμβάνονται μέτρα για την αποτροπή πτώσης αντικειμένων και των εργαζομένων;
- ✓ Η χειρωνακτική διακίνηση φορτίων έχει περιοριστεί στο ελάχιστο, όπου αυτό είναι δυνατό (π.χ. με τη χρήση μηχανημάτων);
- ✓ Γίνεται προμήθεια υλικών κατάλληλων σε μέγεθος και βάρος, ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος τραυματισμού της πλάτης;
- ✓ Παρέχεται κατάλληλη κατάρτιση στους εργαζομένους για ασφαλείς μεθόδους ανύψωσης και μεταφοράς αυτών των υλικών από τους ίδιους;

- ✓ Έχει γίνει εκτίμηση για τη μείωση του κινδύνου πάθησης των άνω άκρων (π.χ. σε εργασίες όπως παρασκευή σκυροδέματος, τοποθέτηση οπλισμού, συγκόλληση ή βαφή);
- ✓ Έχουν ληφθεί μέτρα για τη μείωση της έκθεσης σε θόρυβο και κραδασμούς;
- ✓ Υπάρχουν διευθετήσεις παρακολούθησης της υγείας, όπου χρειάζεται;
- ✓ Υπάρχει προστασία από πτώσεις σε σημεία που είναι απαραίτητο;
- ✓ Έχουν σαφώς εντοπιστεί και σημειωθεί κατάλληλα οι εύθραυστες οροφές και τα μέρη τους (όπως σε φωταγωγούς);

- ✓ Προστατεύονται τα ανοίγματα με κατάλληλη σήμανση και καλύπτονται με σταθερά καλύμματα για να αποφεύγονται οι πτώσεις;
- ✓ Υπάρχουν ασφαλέστεροι τρόποι να εκτελεστεί μια εργασία χωρίς να χρησιμοποιηθεί σκάλα (π.χ. με τη χρήση κινητού εξοπλισμού πρόσβασης σε ύψος);
- ✓ Οι εκσκαφές έχουν επαρκή αντιστήριξη ή είναι διαμορφωμένες κατά τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο κατάρρευσης;
- ✓ Υπάρχει προστασία που αποτρέπει την πτώση οχημάτων και απόμων στα σημεία που γίνονται εκσκαφές;
- ✓ Υπάρχει αρμόδιο πρόσωπο που επιθεωρεί τακτικά τις εκσκαφές;

Το κείμενο προέρχεται από την περιοδική έκδοση **ΔΡΑΣΗ** του Εργατικού Κέντρου Αθήνας (ΕΚΑ), στην οποία παρουσιάζονται θέματα που αφορούν την Υγιεινή & Ασφάλεια της Εργασίας και την Προστασία του Περιβάλλοντος